



Sanayi 3 aydır daralıyor



Tolga
UĞUR

EKONOMİ yönetiminin parasal sıkılaştırmaya gitmesinin ardından **sanayi** üretimindeki daralma eylül ayında da devam etti. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre **sanayi** üretimi, eylülde aylık bazda yüzde 0.1 oranında daralırken, yıllık bazda ise yüzde 4 yükseldi. Aylık bazda en büyük artış yüzde 2.5 ile dayanıklı tüketim mallarında görülürken, enerji sektörü ise yüzde 2.5 ile en büyük düşüşü kaydetti.

2018'DEN SONRA İLK KEZ

Böylece **sanayi** üretimindeki aylık daralma üçüncü aya taşınarak son 4.5 yılın en uzun serisini gerçekleştirdi. **Sanayi** üretimi en son Merkez Bankası'nın

faiz artırımlarına gittiği 2018 yılının Ağustos-Aralık döneminde aylık bazda üst üste 5 ay daralmıştı. **Sanayi** üretim endeksi yıllık bazda ise Mayıs ayından bu yana yükseliyor. Büyümenin öncü göstergelerinden **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi'nde (PMI) de ekim ayında yılın en sert yavaşlaması görülmüştü.

EN SERT YAVAŞLAMA

Eşik değer olan 50'nin üzerindeki değerlerin ekonomide büyüme, 50'nin altındakilerin ise daralma sinyali verdiği İmalat PMI, ekimde üst üste dördüncü ayda da eşlik değerinin altında kalarak 48.4'e gerilemişti. **İSO** raporuna göre ekimde istihdam 5 ay sonra ilk kez gerilemişti.



Kayseri stratejik büyüme modeliyle geleceğe hazır

Milliyet Gazetesi'nin geçen hafta sonu gerçekleştirdiği "Kayseri Buluşması"nda bir araya geldiği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet Özhaseki, şehrin son 30 yılına damga vuran "Kayseri vizyonu" hakkında önemli değerlendirmelerde bulundu

Bakan Özhaseki'nin belediye başkanlığına başladığı 1994'ten beri planlı ve stratejik hamlelerle bugünlere gelen 'Kayseri vizyonu', şehir ticaret, sanayi, turizm, eğitim, sağlık ve altyapıda önemli noktalara taşımış durumda. Bu vizyonu, Bakan Özhaseki şöyle aktardı

Kayseri; insanlık tarihinin en eski iki coğrafyasından birisi olan Anadolu'nun kalbinde yer alan bir şehir. Mazi 6 bin yıl öncesine kadar dayanan kadim bir yerleşim merkezi. Tarihî Kültür bölgesi, bu topraklarda yer alıyor. Şehrimiz çok zengin tarihi ve kültürel mirasa sahip. Üzerinde Asur, Hitit, Pers, Frigonya Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlılar medeniyetler kurmuşlar. Bu bakımdan Kayseri adeta bir açık hava müzesidir.

Herkesçe aşikâr olan bir gerçektir ki; 1994 yılında belediye başkanlığına ilk başladığım dönemde, harap ve bitip bir Kayseri devalüasyonu. Şehrin yarısı gecekonduydu. Şehrin yarısında kanalizasyon neredeyse hiç yoktu. Su boruları 50'li, 60'lı yıllarda yapılmış, delik dekti. Su kaçakları neredeyse yüzde 60'lardıydı. Şehrin bir tarafı sağ mayfanın, bir tarafı da sol mayfanın ıslanındeydi. Kassa beş kuruş para yoktu; borç çoktu. Alacaklılar kappya dayanmış. Belediyeden ilk randevu alanlar; alacaklılar ve haciz memurlarıydı. İşte böyle ortamda başladık belediye başkanlığına...

Yılıarca hizmet ettim. Uğraştım, didindim. Kendime has formüller buldum. Pek çok hizmeti belediyenin kassasından bir kuruş harcamadan gerçekleştirdik. Öze kaynakların etkin ve verimli şekilde kullandığı bu yönetim tarzımız; uzmanlar, hocalar ve yerel yöneticiler tarafından "Haseki Modeli Belediyecilik" olarak tarif edildi, teveccüh gördü.

İnsa ettiğimiz bu yerelden kalkınma modeli ile şehrimiz güçlü ve kararl bir şekilde yoluna devam ediyor.

Çağdaş imar hareketi

Biz göreve geldiğimizde şehrimizi bir dünya kenti yapma hedefini ortaya koyduk. İse; kaçak yapılaşmaya, gecekondulaşmaya son veren çağdaş imar hareketine start vererek başladık. Gecekondulu Önemli Bölgesi'ni ortaya koyduk. Şehrimizin yapı stoğunu yeniledik.

Şehrimizin yığılma demek olan alan altyapısını yeniledik, yeni su kaynakları keşfederek şehrin su sorununu çözdük. Yine kişi başına 2 metrekare olan yeşil alan miktarını kısa sürede 15 metrekareye çıkardık ve böylece gelişmiş dünya kentlerindeki kişi başına düşen yeşil alan miktarını yakaladık.

Bugünlere nasıl gelindi?

Belediye başkanlığımızın ikinci döneminde akademisyenlerden, mühendislerden, mimarlardan, şehir plancılardan, sosyologlardan, psikologlardan, arkeologlardan ve daha nice alandan uzman bir ekip ile kafa kafa verdik. Kayseri'de **sanayide**, ticarete, turizmde, ulaşmada, sağlıkta,



Fotoğraf: Yavuz Özden



Bakan Mehmet Özhaseki, tarımdan ticarete, sanayiden turizm, kültürden enerjiye, finansman inşaat ve gayrimenkule kadar her anlamda büyüyen, gelişen ve marka değerini artıran Kayseri'nin vizyonunu anlattı.

sporda, eğitimde, kültür-sanatta, eğlence ve tarım-hayvancılıkta neler yapılabileceğine günlerce kafa yorduk. Kayseri'nin nasıl bir dünya şehri olabileceğine dair toplumun her kesimi ile fikir alışverişinde bulunduk. Vakıflar ve STK'lar ile iştişare ettik.

Ortak akıl esas alan bu uzun soluklu çalışmalarımız sonucunda bir eylem planı ortaya çıkardık.

"Sporun merkezi Kayseri olsun" dedik.

Türkiye'nin UEFA standartlarına sahip ilk ve en modern stadıyımızı, spor salonunu inşa ettik. Bine yakın yerde spor alanları tesis ettik.

"Ticaretin ve Sanayinin Başkenti Kayseri" dedik.

Sorumlu belediyecilik anlayışının önemli yansımalarından birisi olarak; şehir ekonomisine çok büyük katkı sağlayan serbest bölgenin ve 2 organize **sanayinin** kurulmasını gerçekleştirdik. Bu da şehrin yurt dışı ihracatına ivme kazandıran en büyük proje olarak aynı zamanda şehrin istihdam artışına da çok ciddi bir katkı sağladı. Bu projelerle Kayseri'de 2022 yılında ithalat rakamı 1,6 milyar dolar olurken ihracat 3,2 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Kayseri'mizin potansiyelini ortaya çıkaran tarihi bir hamle de Erciyes Kış Sporları Merkezi oldu. Yapılan tüm itirazlara rağmen biz bir projelendirme çalışması gerçekleştirdik. Bu alan 26 milyon metrekare olup belediyemiz

Kayseri'deki buluşması, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet Özhaseki ile birlikte Kayseri Valisi Gökmen Çiçek, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Başkanı Memduh Büyükkılıç, AK Parti Kayseri İl Başkanı Fatih Üzümlü, Erciyes Anadolu Holding CEO'su ve Yönetim Kurulu Üyesi Alpazhan Baki Ertürk, Mondihome Kayserispor Başkanı Ali Camlı, Kayseri Milletvekilleri, şehrin siyaseti temsil eden isimler ve Milliyet Gazetesi yazarları katıldı.



olsun" dedik.

Şehirden dolmuşların kaldırılması hareketi geçtik ve ilk kez bir Anadolu şehrinde tramvay ile şehir içi ulaşımı başlattık. Hem çevreci hem erişilebilir hem de öğrenci dostu bir ulaşım ağına şehrimize kazandırdık.

"Eğlence ve çeşitli aktivitelere de Kayseri bir merkez olsun" dedik.

10 farklı etkinlikli ile Türkiye'nin en büyük tematik parkı olan 800 dönüm üzerine kurulu Anadolu Harikalar Diyarı'nı vatandaşımızın hizmetine sunduk.

'En parlak şehir' vizyonu

Bugün Kayseri tarımdan ticarete, sanayiden turizm, kültürden enerjiye, finansman inşaat ve gayrimenkule kadar her anlamda büyüyen, gelişen ve marka değerini artıran bir şehir. 7/24 yaşayan, dört mevsim canlılığını muhafaza eden, bu karakteriyle de bölgesindeki şehirlerin önünden giden bir şehir.

Bizim hedefimiz; bu kadim şehri Türkiye Yüzyılı'nın en parlak şehri haline getirmekti.

Yapımı devam eden hızlı tren, genişletme ve yenileme çalışmalarının sürdüğü havalimanı projelerimizle birlikte şehrimizi ileri taşıyaya devam edeceğiz.

Kayseri; yeşil dönüşümü tamamlamış **sağlıklı**, yeşil alanlarıyla, sürdürülebilirliği temin etmiş Sıfır Atık uyumlu yeşil binalarla, sağlam, güvenli, kendi kimliğini inşa eden bir şehir olma yolunda ilerliyor.

Kayseri'miz, alt ve üst yapıyla afetlere dirençli hale gelmiş; teknolojik gelişmelere tam uyum sağlayarak akıllı şehir konseptini benimsemiş; tarihin, kültürün, ticaretin, **sanayinin**, turizmin ve finansın yaşadığı bir şehir olarak yeni projelerimizle Türkiye Yüzyılı'nda yerini güçlü bir şekilde alacak.

"Ulaşmada Kayseri rol model



Şehrin dinamosu 'Erciyes Anadolu' yatırımla büyüyor

Kayseri'de yatırım ve üretim lokomotif Erciyes Anadolu Holding. Mobilyadan tekstile, kimyadan pazarlamaya, demir-celikten enerjiye; 8 farklı sektörde, 30 şirketi bünyesinde bulunduran Erciyes Anadolu Holding, Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşları arasında yer alıyor. Aralarında İstikbal, Bellona, Mondihome, Hes Kablo, Boyteks ve Form Sünger gibi güçlü markaların da yer aldığı grupta 12 binden fazla çalışan var. Yurt içi ve yurt dışındaki bayi sayısı 2 bin buluyor. Yapıldığı yatırımlar ve sürdürülebilir büyüme hedefleriyle Türkiye ekonomisine ivme kazandırmaya devam eden Erciyes Anadolu Holding, aralarında Kanada, Belçika, İngiltere, Yunanistan, Rusya, Almanya, İspanya, İtalya ve ABD'nin de bulunduğu 123 ülkeye ihracat yapıyor. Dünya çapında 5 bine yakın noktada tüketici ile buluşuyor.

Cari açıktan, cari fazlaya

2022'de 505 milyon doları olan ihracatını 2022'de yüzde 4,6'lık artışla 528 milyon dolara yükselten grup, başarılı büyüme grafiğini devam ettiriyor. Holdingin 2021'de 20,9 milyar TL olan ciro su yüzünde 78,6'lık artışla 2022'de 37,3 milyar TL'ye yükseldi. Grubun 2016-2022 yılları arasında kombine faaliyet karında yüzde 391,5 büyüme; net kar artışı ise yüzde 341,9 oranında yükseliş görüldü. Ağustos 2016'dan bu yana TMSF kayımlarında yönetilen Erciyes Anadolu Holding, ulaştığı bu rakamlarla, Türkiye'nin En Büyük 500 **Sanayi** Kuruluşu listesi **ISO 500**'e 5 şirket ile girdi.

Ote yanarda 2016 yılının sonunda holdingin ithalat toplamı 430 milyon dolar iken ihracat toplamı 395 milyon dolardı. Yani 35 milyon dolarlık cari açık vardı. 2022 yılının sonuna gelindiğinde holdingin ithalat toplamı 261 milyon dolar, ihracat toplamı 528 milyon dolar olurken grupta ihracat, ithalat fazlası ile karşılayarak 267 milyon dolar cari fazla seviyesine ulaştı. 2023 yılı verilerine bakıldığında ise grup, gösterdiği performansla ithalatının iki katı ihracat yapar hale gelmiş durumda.

Teknolojik yenilikler sürecektir

Yenilikçi ve ileri teknolojilere odaklanan bir vizyona sahip olan Erciyes Anadolu Holding, 2022'de toplam 3,9 milyar TL yatırım yaptı. Ar-Ge'ye 58,4 milyon TL kaynak aktararak, bu sayede faaliyet gösterdiği sektörlerde inovatif ve teknolojik yenilikler geliştirmeye devam etti.

Grubun önemli oyuncularından, sektör lideri Hes Kablo, 5 Ekim'de 2016 milyon dolar ihracat rakamına ulaştı. Böylece, daha yıl bitmeden, 10'uncu ay itibarı ile tarihinde ilk kez 200 milyon dolar ihracat rakamına ulaştı.

Holdingin yenilenebilir enerji alanındaki şirketi RHG Enerji Enerji, yatırımlarına hız kesmeden devam ediyor. 2022 yılında Van'ın Tuzba ilçesinde Van Ansu Güneş Enerji Santrali'nin (GES) açılışını gerçekleştiren şirket, 2023 yılında rüzgar enerjisi alanında da 6,8 MW'lık kapasite artışı gerçekleştirdi. Türkiye çapındaki hidroelektrik, rüzgar ve güneş enerjisi santralleriyle 534 MW kurulu güçte sahip olan şirket, önümüzdeki dönemde kurulu gücünü 900 MW'a çıkarmayı hedefliyor. Holding şirketlerinin öz tüketimlerinin karşılanması amacıyla lisanssız çatı ve arazi GES projelerinin mühendislik, inşaat ve devreye alma süreçlerini yöneten şirket, bu alanda 200 MW'lık kapasiteyi hayata geçirerek temiz enerjiye geçişi sağlıyor. Türkiye'de EPDK tarafından verilen elektrikli araç şarj ağı işletmeciliği lisansı alan ilk 5 firma arasında yer alan RHG Enerji yıl sonunda 25 ilde elektrikli araç şarj istasyonunu devreye almış olacak.



**Atatürk'ü
sevgi, saygı
ve özlemle
andık** 02

İŞ DÜNYASI ATATÜRK'Ü MESAJLARLA ANDI

Atatürk'ün eşsiz vizyonu ile kazandığımız Cumhuriyet, kalkınmanın dayanağı oldu

■ TÜSİAD

Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, önderlik ettiği bağımsızlık mücadelesini, çağdaş uygarlık seviyesinde bir ülkenin temellerini atarak taçlandırmıştır. Atatürk'ün eşsiz vizyonu ile kazandığımız Cumhuriyet değerleri ülkemizde özgür düşüncenin, demokrasinin ve kalkınmanın en büyük dayanağı olmuştur. Bu temel üzerinde 100. yılına erişen Cumhuriyetimizin mimarı Atatürk geleceğimizin nesillerimizin de ortak ilham kaynağıdır. Vefatının 85. yılında Atatürk'ü saygı, minnet ve özlemle anıyoruz.

■ İTO

100. yılına giren Türkiye Cumhuriyeti'nin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü vefatının 85. yılında saygı ve rahmetle anıyoruz. Bize emaneti olan ülkemizin bayrağını ve mirasını daha da yukarılara taşımak için var gücümüzle çalışacağız.

■ ERDAL BAHÇIVAN

İSO Başkanı

"Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır, ancak Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır" diyen Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyetimiz; eşsiz bir Atatürk sevgisiyle birlikte ikinci yüzyılında, Selanik'ten Anadolu'ya uzanan 57 yıllık bir ömür. Kısa ama içine büyük başarıların sığdığı örnek bir yaşam. Türkiye için fedakarlıklarla ve mücadelelerle geçen, milletimize akıl, bilim ve çağdaşlığın miras bırakıldığı bir hayat. 10 Kasım'da Selanik'te Atatürk'ün

evindeyim. Hayatımın en anlamlı ve duygulu 10 Kasım anması. Vefatının 85. yılında rahmet, minnet ve özlemle anıyorum. Aramızdan bedenlen ayrılsa da; fikirleri, ilkeleri ve eserleriyle daima yaşayacak.

■ TİM

Ebediyete irtihalinin 85. yıl dönümünde Cumhuriyetimizin kurucusu, Ulu Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü rahmet, minnet ve özlemle anıyoruz.

■ SÜLEYMAN SÖNMEZ

TÜRKONFED Başkanı

Cumhuriyetimizin kurucusu, Büyük Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ü

TÜGIAD, ATATÜRK'Ü SELANİK'TEKİ EVİNDE ANDI



Cumhuriyetin kuruluşunun 100. Yılı nedeniyle G20 üyesi ülkelerin gençlik örgütlerinin liderlerini İstanbul'da ağırlayan TÜGIAD, bu kez 10 Kasım'da Atatürk'ün Selanik'te doğduğu evi ziyaret ederek, yapılan anma törenine katıldı. TÜGIAD'ın kurulduğu günden bu yana Atatürk'ün ilke ve inkılapları doğrultusunda, ülkemiz yararına faaliyetlerde bulunduğunu belirten Yönetim Kurulu Başkanı Gürkan Yıldırım, "Bugün Selanik'teyiz. Cumhuriyetimizin 100. Yılında Yönetim Kurulumuz ile birlikte Ata'mızın evini ziyaret ettik" dedi.

aramızdan ayrılışının 85. yılında sevgi, saygı ve özlemle anıyorum. Yaktığın ışık hiç sönmeyecek.

■ ÖZGÜR BURAK AKKOL

TİSK Başkanı

Atatürk'ü anmak demek, düşünce ve ilkelerine sahip çıkarak onun bize kazandırdıklarını hatırlamak ve sonsuza dek yaşatmak demektir. Atatürk, hayatı boyunca bağımsızlık mücadelesi sürdürmüştür. Bu mücadele için gücünü millete olan inancı ve güveninden almıştır. Aziz milletimizi hak ettiği uygar medeniyetler seviyesine taşımak için ömrünü millete adamıştır. En büyük eserim dediği Cumhuriyetimizin 100.

yılıni kutlarken, Atatürk'ü anmanın, onun bize kazandırdıklarını hatırlamak, düşünce ve ilkelerine sahip çıkarak sonsuza dek yaşatmak olduğunu da bir kez daha anladık. Bizlere emanet ettiği değerleri sahiplenmek ve ülkemizi uygar medeniyetler seviyesine taşımak hepimizin ortak sorumluluğudur. TİSK camiası olarak, onun ilke ve düşünceleriyle yol almaya, emanetine sahip çıkarak ülkemize değer katmak için var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz. Cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ü, ebediyete intikalinin 85. yılında saygı, özlem ve minnetle anıyoruz.



İSO, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması-2022" Sonuçlarını Açıkladı

İstanbul Sanayi Odası (İSO), **sanayi** sektörünün devler liginin belirleyen ve 1968 yılından bu yana aralıksız yapılan "**Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması**"nın 2022 yılı sonuçlarını açıkladı.

İSO genel merkezi Odakule binası, Fazıl Zoru Meclis Salonu'nda düzenlenen basın toplantısında İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal BAHQIVAN** tarafından 55.si açıklanan "**Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması**" toplantısına İSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcıları **İrfan ÖZHAMARATI** ve **Cemal KELEŞ** de katıldı. İSO'nun **Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2022 Araştırması**'nda **Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ)**, üretimden satışlarda 418,4 milyar lirayla en büyük **sanayi** kuruluşu olma unvanını korudu.



İSO 500 Liste

Sıra No	Firma Adı
1	TÜPRAŞ Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.
2	Star Rafineri A.Ş.
3	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.
4	İstanbul Altın Rafinerisi A.Ş.
5	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.
6	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.
7	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.
8	Arçelik A.Ş.
9	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.
10	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.
14	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.
16	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.
20	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.
25	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.
29	Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.
30	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayi A.Ş.
31	Eti Bakır A.Ş.
33	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü
39	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.
41	Kazan Soda Elektrik Üretim A.Ş.
49	MMK Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.
53	ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.
54	Tatmetal Çelik San. ve Tic. A.Ş.
65	ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.
79	Posco Assan TST Çelik Sanayi A.Ş.
84	Ravago Petrokimya Üretim A.Ş.
121	Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.

Sıra No	Firma Adı
137	Makine ve Kimya Endüstrisi A.Ş.
139	Eti Alüminyum A.Ş.
147	Arslan Alüminyum A.Ş.
170	Akkim Kimya San. ve Tic. A.Ş.
174	CMS Jant ve Makina Sanayi A.Ş.
185	Altek Döküm Hadde Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.
190	Tusaş Motor Sanayi A.Ş.
195	Sistem Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.
206	Teknik Alüminyum Sanayi A.Ş.
216	Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.
236	Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.
252	HAVELSAN Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.
253	Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.
275	Akdeniz Chemson Kimya San. ve Tic. A.Ş.
277	CMS Jant Sanayi A.Ş.
285	Özer Metal Sanayi A.Ş.
292	Düzce Cam San. ve Tic. A.Ş.
330	Teknopanel Çatı ve Cephe Panelleri Üretim San. ve Tic. A.Ş.
344	Akpa Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.
351	P.M.S. Metal Profil Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.
369	Yorglass Cam San. ve Tic. A.Ş.
372	Sun Chemical Matbaa Mürekkepleri ve Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.
385	Samet Kalıp ve Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.
447	Alfa Metal Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.
450	Ve-Ge Hassas Kağıt ve Yapıştırıcı Bant San. ve Tic. A.Ş.
451	Teklas Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.
480	Öztiryakiler Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.

İSO 500'ÜN VERİMLİLİĞİ BEŞ YILDA YÜZDE 8 GERİLEDİ

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından yayımlanan İSO 500 araştırmasına dahil olan firmaların verimliliği son beş yılda enflasyonun altında performans gösterdi. İSO 500'e dahil olan firmaların üretimden satışları 2017 yılından itibaren yüzde 587 artarken, çalışan başına düşen üretimden satışlardaki artış ise yüzde 488'de kaldı. Bu oranlar 2023 öncesi beş yıllık dönemde yüzde 538,6 olarak hesaplanan yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) artış oranından arındırıldığında 2017 yılından itibaren sanayi verimliliğinin reel olarak azaldığı ortaya çıktı. Dolayısıyla İSO 500 firmaları son beş yıllık süreçte üretimden satışlarda yüzde 8, reelde ise yüzde 3,3 verimlilik kaybına uğradı. 2023 öncesi son beş yıllık süreçte İSO 500 sıralamasında yer alan firmaların faaliyet gösterdiği 23 sektör arasında yalnızca dört tanesi reel verimliliğini artırabildi. Nominal bazda hiçbir sektör yüzde 200'ün altında verimlilik artışı kaybetmemesine rağmen, deflatör olarak kullanılan Yİ-ÜFE'nin beş yıllık artış oranının yüzde 538,6 olması sebebiyle 19 sektörün reel verimliliği azalma gösterdi. Artış kaydeden sektörler ise sırasıyla; mücevherat ve bijuteri eşyaları, elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi, kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri ve madencilik ve taş ocaklığı sektörleri oldu.





Büyümeye yaz döneminde sanayiden kuvvetli destek

İmalat PMI'daki zayıf seyre karşın sanayi üretim verisi yılın üçüncü çeyreğini kapsayan yaz döneminde güçlü seyretti. Aylık bazda ise üretim negatif bölgede kalmayı sürdürdü

EKONOMİ SERVİSİ

SANAYİ üretim endeksi yıllık bazda ise yüzde 4 arttı. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Eylül 2023 sanayi üretim endeksi sonuçlarına bakıldığında üretimde yıllık artış temmuzda yüzde 7.6 ve ağustosta da yüzde 3.1 oldu. Geçen yılın aynı döneminde ise söz konusu temmuz, ağustos ve eylül aylarında yıllık üretim artışı sırasıyla yüzde 3.2, yüzde 1.9 ve yüzde 1.2 olmuştu. Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi (BETAM) uzmanlarının geçen günlerde yayınladıkları nota göre kesinleşen temmuz, ağustos ve kısmen açıklanan eylül ayı gayri safi yurt içi hasıla öncü göstergeleri ile yapılan hesaplamalara göre, Türkiye ekonomisinin 2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla yüzde 6.2 oranında büyümesini bekleniyordu. Diğer yandan mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilerle yapılan hesaplamalarla ise 2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla GSYH'nin yüzde 1.3 artacağı öngörüldü.

EKİMDE ZAYIF SEYREDEBİLİR

İstanbul Sanayi Odası Türkiye PMI İmalat Sanayi Raporları son dört aydır imalatla zayıflığa işaret ediyordu. Esasen PMI verisindeki zayıflık kendisi yıllık sanayi üretiminde değil ama aylık seyrinde gösterdi. Sanayi üretim endeksi eylülde aylık bazda yüzde 0.1 azaldı. Aylık üretim böylece temmuz, ağustos ve eylül olmak üzere geçen üç ayda daralma bölgesinde kaldı. PMI verisi ekimde de benzer bir tabloya işaret ediyor.

Öte yandan sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, eylülde madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi geçen yılın aynı ayına göre yüzde 9.1, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 3.7 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 4.2 arttı. Arındırılmamış sanayi üretim endeksi de yıllık bazda yüzde 3.11 arttı. Eylülde madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi bir önceki aya göre yüzde 1.4 artarken imalat sanayi sektörü endeksi aynı kaldı, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 2 azalış gösterdi.



KUR BELIRSİZLİĞİ KALKARSA...

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı **Sekib Avdagiç** ise, seçimlerin ardından geçen 5 aylık dönemde, atılan doğru adımların sonuçlarının görülmeye başlandığını belirterek, "Uygulanan para politikasının etkisiyle kur atakları sona ererken, ithalatta son dönemde belirgin bir yavaşlama sürecine girildiğini ve cari dengeyi iyileşme yolunda olduğunu söyleyebiliriz." ifadesini kullandı.

İTO'dan yapılan açıklamada Oda'nın kasım ayı meclis toplantısında yaptığı konuşmasına yer verilen Avdagiç, toplam sanayi üretiminin yıllık bazda temmuzda yüzde 7.6, ağustos ayında 3.1 arttığını be-

lirterek, şöyle devam etti: "Aynı şekilde sanayide kapasite kullanımı yüzde 76-77'yi korudu. Dördüncüsü, finansman pahalılaşmakla birlikte ticari taraftaki kredi büyümesi, tüketim tarafından belirgin olarak ayrışıyor. Beşinci veri de enerji kullanımına ilişkin. Türkiye'nin toplam enerji üretimi hazirandaki düşüşün ardından, 2022'nin aynı dönemine göre temmuzda yüzde 4.7, ağustosta yüzde 4.9 arttı. Aynı şekilde enerji tüketiminin ise sırasıyla yüzde 9.5 ve yüzde 5.2 arttığı görülüyor." Avdagiç ayrıca, kurlarda belirsizliğin ortadan kalkmasının, bozulan fiyatlamaya davranışlarının hızla düzelmesine önemli katkı vereceğine inandıklarını kaydetti.



OSB'lere yeşil dönüşüm çağrısı

Dünyadaki tüm gelişmelerin, üretimde yeşil dönüşümü zorunlu kıldığına dikkat çeken Mersin-Tarsus Tarımsal Ürün İşleme İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (TÜİOSB) Başkanı ve OSBÜK Yönetim Kurulu Üyesi Gül Akyürek Balta, yeşil dönüşüm fırsatlarından yararlanmak için OSB'lerde çok hızlı bir şekilde 'AB Yeşil Mutabakatı' kriterlerinin yerine getirilmesi gerektiği çağrısında bulundu. **6'DA**



Akyürek Balta'dan OSB'lere yeşil dönüşüm çağrısı

MERSİN (İHA) - Dünyadaki tüm gelişmelerin, üretimde yeşil dönüşümü zorunlu kıldığına dikkat çeken Mersin-Tarsus Tarımsal Ürün İşleme İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (TÜİOSB) Başkanı ve OSBÜK Yönetim Kurulu Üyesi Gül Akyürek Balta, yeşil dönüşüm fırsatlarından yararlanmak için OSB'lerde çok hızlı bir şekilde 'AB Yeşil Mutabakatı' kriterlerinin yerine getirilmesi gerektiği çağrısında bulundu. Gül Akyürek Balta, **İstanbul Sanayi Odası**'nda düzenlenen III. Türkiye Döngüsel Ekonomi Haftası programına katıldı. Programda, Girişimci İş Kadınları Federasyonu (GİFED) Başkanı Oya Eroğlu'nun moderatörlüğünde gerçekleştirilen 'Ekono-Endüstriyel Alanlar, Yeşil OSB'lerde Uygulamalar' konulu panelin konuşmacısı olan Akyürek Balta, TÜİOSB'nin yeşil OSB sürecini ve OSBÜK'nün 'Yeşil OSB' çalışmaları hakkında bilgi verdi. TÜİOSB'nin 'AB Yeşil Mutabakatı' kriterlerine uygun olarak yol aldığını belirten Akyürek Balta, kuruluş eyerlerinden söz ederken, 2016 yılında bir grup sanayici ile yatırımlarını büyütme, yeni sanayi alanları ihtiyacını karşılamak ve Türkiye'nin ilk dijital OSB'sini kurmak için harekete geçtiklerini ifade etti.

YENİ KÜRESEL MARKALAR

Tarımsal ürünleri ileri teknolojiyle maksimum katma değer kazandırarak, yeni küresel markalarda 10 bin kişiye nitelikli istihdam sağlamayı hedeflediklerini kaydeden Akyürek Balta, TÜİOSB'deki gelişmeleri şöyle aktardı: "2018 yılında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı onayı ile TÜİOSB'nin kuruluşunu gerçekleştirdik ve 2019 yılında temel atık. Temel altyapı projelerimiz Dünya Bankası tarafından finanse edildi. 2021 yılında yol ve arazi kazı-dolgu inşaat işlerimize başladık. Bölge arazi düzenleme çalışmaları ve kalıcı arsa tahsislerimizi 2023 yılı içerisinde tamamladık. Yeni yatırımcı talepleri için 133 hektarlık genişleme alanı başvurumuzu Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına yaptık. 2024 yılı fabrikalarımızın üretime başlama yılı olacak." TÜİOSB'nin 100 fabrikayla 10 bin kişiye istihdam imkanı sağlayacak bir dijital tarım ve gıda ekosistemi kuracağını, sadece bölgenin değil, ülkenin de kalkınma ve refahına katkıda bulunacağını altını çizen Akyürek Balta, "TÜİOSB, dünyadaki en gelişmiş sistemleri tarım ve gıda sektörüne katarak, geleceğin pazarlarına yön verecek bir kapasiteyi bünyesinde barındırarak. Bu ülkemiz için çok önemli bir kazanım olacak" dedi.

DÖNÜŞÜME LİDERLİK YAPACAK MARKA

Akyürek Balta, TÜİOSB'nin dönüşümün lideri olacağını

kaydederek şöyle konuştu: "TÜİOSB, akıllı teknik alt yapıların yanı sıra Ar-Ge Yenilikçilik ve Dijital Dönüşüm Merkezi, Tarım ve Gıda Teknolojileri Test Merkezi, Gıda İnovasyon Merkezi, Dijital Tarım ve Gıda Endüstrisi Eğitim Kompleksi, Ortak Lojistik Merkezi, Güneş Enerji Santrali Projesi ve DigiGreenFoodValley sertifikası sistemi ile bölgenin ve Türkiye'nin dönüşümüne liderlik yapacak bir marka. OSBÜK ve MEXT Dijital Dönüşüm ve Yetkinlik Gelişim Merkezi ile yaptığımız iş birliği protokolü ile dijitalleşme projemizi hayata geçecek. Bu bağlamda hedefimiz; gelecek 100 yılın pazarlarında Türkiye'nin tüm gıda ve tarımsal ürünlerini ihracata kazandırarak bir üretim üssü olmak. Proje ile işletmelerin teknik bilgi altyapısı hazırlanarak, uluslararası piyasalarda rekabet güçleri artıracak. İmzaladığımız protokol çerçevesinde, firmaların Ar-Ge ve yenilikçilik kapasiteleri geliştirilecek, markalaşmalarını kolaylaştıracak girişimler desteklenecek. Aynı zamanda yatırımcıların finansman kaynaklarına erişimleri kolaylaştırılacak. Yatırımcılarımıza hizmet verecek dijital dönüşüm merkezimizle, üretimin uçtan uca izlenebilirliği sağlayacak."

DÜŞÜK MALİYETLİ VERİMLİ ENERJİ

Yeşil OSB yolunda yatırımcılarının enerji birim maliyetlerini daha uygun hale getirmeyi hedeflediklerini belirten Akyürek Balta, sözlerini şöyle sürdürdü: "Endüstriyel simbiyozla atık yönetim tesisimiz, ortak sağlık güvenlik birimi ve çevre laboratuvarı gibi yatırımlarımızla ekonomik avantajların da üssü olacağız. Bölgemizde kurulacak yağmur suyu toplama merkezimizle, atık sular ileri teknoloji kullanılarak arıtılacak ve tarımsal sulama suyu olarak değerlendirilecek. TÜİOSB, enerji de kendi kendine yetebilen bir OSB olacak. TÜİOSB yatırımcısı, fabrikasını kurarken eş zamanlı Güneş Enerji Sistemini (GES) de kuracak. Böylece hem enerji verimliliği hem de uygun maliyetli enerji tüketimi söz konusu olacak."

YEŞİL DÖNÜŞÜM ZORUNLU

Konuşmasında, dünyadaki tüm gelişmelerin, üretimde yeşil dönüşümü zorunlu kıldığına vurgu yapan Akyürek Balta, "Her biri bir üretim üssü olan OSB'ler için AB önemli bir pazar. Sanayicilerimiz yeşil dönüşümün temelini oluşturan AB Yeşil Mutabakatı kriterleri için ne kadar çabuk hazırlanırlarsa, kazanımları da o kadar hızlı olacak. Yeşil dönüşümün sağlayacağı fırsatlardan yararlanmak için OSB'lerimiz süreci uyum sağlamak zorundalar" dedi.



AKYÜREK BALTA'DAN OSB'LERE YEŞİL DÖNÜŞÜM ÇAĞRISI

Dünyadaki tüm gelişmelerin, üretimde yeşil dönüşümü zorunlu kıldığına dikkat çeken Mersin-Tarsus Tarımsal Ürün İşleme İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (TÜİOSB) Başkanı ve OSBÜK Yönetim Kurulu Üyesi Gül Akyürek Balta, yeşil dönüşüm fırsatlarından yararlanmak için OSB'lerde çok hızlı bir şekilde 'AB Yeşil Mutabakatı' kriterlerinin yerine getirilmesi gerektiği çağrısında bulundu.

Gül Akyürek Balta, **İstanbul Sanayi Odası**'nda düzenlenen III. Türkiye Döngüsel Ekonomi Haftası programına katıldı. Programda, Girişimci İş Kadınları Federasyonu (GİFED) Başkanı Oya Eroğlu'nun moderatörlüğünde gerçekleştirilen 'Eko-Endüstriyel Alanlar, Yeşil OSB'lerde Uygulamalar' konulu panelin konuşmacısı olan Akyürek Balta, TÜİOSB'nin yeşil OSB sürecini ve OSBÜK'ün 'Yeşil OSB' çalışmalarını hakkında bilgi verdi. TÜİOSB'nin 'AB Yeşil Mutabakatı' kriterlerine uygun olarak yol aldığını belirten Akyürek Balta, kuruluş evrelerinden söz ederken, 2016 yılında bir grup sanayici ile yatırımlarını büyötmek, yeni sanayi alanları ihtiyacını karşılamak ve Türkiye'nin ilk dijital OSB'sini kurmak için harekete geçtiklerini ifade etti.

YENİ KÜRESEL MARKALAR

Tarımsal ürünleri ileri teknolojiyle maksimum katma değer kazanarak, yeni küresel markalarla 10 bin kişiye istihdam sağlamayı hedeflediklerini kaydeden Akyürek Balta, TÜİOSB'deki gelişmeleri şöyle aktardı: "2018 yılında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı onayı ile TÜİOSB'nin kuruluşunu gerçekleştirdik ve 2019 yılında temel attık. Temel altyapı projelerimiz Dünya Bankası tarafından finanse edildi. 2021 yılında yol ve arazi kazı-dolgu inşaat işlerimize başladık. Bölge arazi düzenleme çalışmalarımız ve kalıcı arsa tahsislerimizi 2023 yılı içerisinde tamamladık. Yeni yatırımcı talepleri için 133 hektarlık genişleme alanı başvurmuz Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına yaptık. 2024 yılı fabrikalarımızın üretime başlama yılı olacak." TÜİOSB'nin 100 fabrikayla 10 bin kişiye istihdam imkanı sağlayacak bir dijital tarım ve gıda ekosistemi kuracağını, sadece bölgenin değil, ülkenin de kalkınma ve refahına katkıda bulunacağını altını çizen Akyürek Balta, "TÜİOSB, dünyadaki en gelişmiş sistemleri tarım ve gıda sektörüne katarak, geleceğin pazarlarına yön verecek bir kapasiteyi bünyesinde barındırarak. Bu ülkemiz için çok önemli bir kazanım olacak" dedi.

DÖNÜŞÜME LİDERLİK YAPACAK MARKA

Akyürek Balta, TÜİOSB'nin dönüşümün lideri olacağını kaydederek şöyle konuştu: "TÜİOSB, akıllı teknik alt yapıları yanı sıra Ar-Ge Yenilikçilik ve Dijital Dönüşüm Merkezi, Tarım ve Gıda Teknolojileri Test Mer-



kezi, Gıda İnovasyon Merkezi, Dijital Tarım ve Gıda Endüstrisi Eğitim Kompleksi, Ortak Lojistik Merkezi, Güneş Enerji Santrali Projesi ve DigiGreenFoodValley sertifikası sistemi ile bölgenin ve Türkiye'nin dönüşümüne liderlik yapacak bir marka. OSBÜK ve MEXT Dijital Dönüşüm ve Yetkinlik Gelişim Merkezi ile yaptığımız iş birliği protokolü ile dijitalleşme projemizi hayata geçecek. Bu bağlamda hedefimiz; gelecek 100 yılın pazarlarında Türkiye'nin tüm gıda ve tarımsal ürünlerini ihracata kazandıracak bir üretim üssü olmak. Proje ile işletmelerin teknik bilgi altyapısı hazırlanarak, uluslararası piyasalarda rekabet güçleri artırılabilecek. İmzaladığımız protokol çerçevesinde, firmaların Ar-Ge ve yeni-

tesisimiz, ortak sağlık güvenlik birimi ve çevre laboratuvarı gibi yatırımlarımızla ekonomik avantajların da üssü olacağız. Bölge-mizde kurulacak yağmur suyu toplama merkezimizle, atık suları ileri teknoloji kullanılarak arıtılacak ve tarımsal sulama suyu olarak değerlendirilecek. TÜİOSB, enerji de kendi kendine yetebilen bir OSB olacak. TÜİOSB yatırımcısı, fabrikasını kurarken eş zamanlı Güneş Enerji Sistemini (GES) de kuracak. Böylece hem enerji verimliliği hem de uygun maliyetli enerji tüketimi söz konusu olacak."

YEŞİL DÖNÜŞÜM ZORUNLU
Konuşmasında, dünyadaki tüm gelişmelerin, üretimde yeşil dönüşümü zorunlu kıldığına vurgu



liklik kapasiteleri geliştirilecek, markalaşmalarını kolaylaştıracak girişimler desteklenecek. Aynı zamanda yatırımcıların finansman kaynaklarına erişimleri kolaylaştırılacak. Yatırımcılarımıza hizmet verecek dijital dönüşüm merkezimizle, üretimin uçtan uca izlenebilirliği sağlanacak."

DÜŞÜK MALİYETLİ VERİMLİ ENERJİ

Yeşil OSB yolunda yatırımcıların enerji birim maliyetlerini daha uygun hale getirmeyi hedeflediklerini belirten Akyürek Balta, sözlerini şöyle sürdürdü: "Endüstriyel simbiyozla atık yönetim

yapan Akyürek Balta, "Her biri bir üretim üssü olan OSB'ler için AB önemli bir pazar. Sanayicilerimiz yeşil dönüşümün temelini oluşturan AB Yeşil Mutabakatı kriterleri için ne kadar çabuk hazırlanırlarsa, kazanımları da o kadar hızlı olacak. Yeşil dönüşümün sağlayacağı fırsatlardan yararlanmak için OSB'lerimiz sürece uyum sağlamak zorundalar" ifadelerini kullandı.

OSBÜK YOL GÖSTERİCİ

OSBÜK Yönetim Kurulu Üyesi ve Yeşil Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik İhtisas Kurulu Başkanı Akyürek Balta, OSBÜK'ün,

OSB'lerin yeşil yolda ihtiyaçları olan her türlü bilgi, eğitim ve finansa ulaşma konusunda yol gösterici görevi yaptığını söyledi. Akyürek Balta, OSBÜK çalışmalarını şöyle özetledi: "Ticaret Bakanlığı ile 'Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması Bilgilendirme Toplantısı' düzenledik. Vodafone Türkiye ile birlikte 'Bu atıklar kod yazıyor' projesi çerçevesinde OSB'lerimizden toplanan elektronik atıkların geri dönüşümünden elde edilen gelirle 8 kodlama sınıfının kurulmasına katkıda bulunuldu. TSE ile yaptığımız işbirliği çerçevesinde 'Yeşil Mutabakat ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması Bilgilendirme Toplantısı' gerçekleştirdik. Yaptığımız protokol çerçevesinde OSB tüzel kişilikleri ve katılımcı sanayicilerine yönelik sera gazı emisyonlarının hesaplanması, raporlanması, doğrulama yapılması, ürün karbon ayak izi ve su ayak izi konularında standartlara ilişkin eğitimler verilmesi, OSB'lerin yeşil dönüşüm konusundaki teknik kapasitelerinin geliştirilmesine katkıda bulunacak çalıştaylar düzenlenmesi ve sera gazı emisyonlarının azaltılmasına yönelik dekarbonizasyon çalışmalarını gerçekleştirmesine karar verildi. TSE ile birlikte en az 50 katılımcı sanayicisi bulunan OSB'lerin, TS EN ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi belgelendirmesi için 196 OSB personelinin katılımı ile iki hafta süren online eğitimler yapıldı. Karbon Fiyatlandırma Mekanizmaları, Karbon Vergisi, Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) Kapsamı, Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri, Yeşil Politika, Mevzuat Döngüsü Adımları, Karbon Ayak İzi Hesaplama, Projelerin Hazırlığı ve Geliştirilmesi Destek ve Teşvikler, SKDM Sektörel Kapsamlar, Yeşil OSB vb. konularda OSB ve katılımcılarına yönelik yeşil mutabakat bilgilendirme toplantıları ve eğitimler düzenledik. Bir özel banka ile OSB'lerin ve katılımcıların çatı güneş enerjisi santrali yatırımlarına uygun finansman imkanı sağlayacak 'GES Kredilendirilmesi İş Birliği' protokolü imzalandı. Yine özel bir banka ile imzalanan protokol ile OSB'lerimiz ve katılımcılarımıza sürdürülebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi, çevrenin korunması, emeğin ve enerjinin verimli kullanımının teşvik edilmesi amacıyla uygun koşullarda finans desteği sağlandı. OSBÜK enerji bilgi sistemi kurularak OSB'lerdeki enerji tüketimlerinin uzaktan izlenmesi ve ekonomik öncü gösterge olması sağlandı." (İHA)